

Keywords: *valueology orientation, healthy way of life, positive motivation of health.*

Пранова Є. В. – здобувач Донецького національного університету (м. Донецьк, Україна)

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор А.І. Дзундза

УДК 37.037

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СТВОРЕННЯ ЦЕНТРУ ДУХОВНО-ЕСТЕТИЧНОГО І ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ

В.М. Пристинський, Д.П. Сідельніков

У статті наводяться аргументи щодо доцільності створення центру духовно-естетичного і фізичного виховання студентів у структурі діяльності сучасного університету з метою удосконалення якості професійної підготовки.

Представлені міркування, що духовно-естетична і фізична культура особистості є домінуючою передумовою формування інтелектуальних і фахових здібностей, професійно-трудова навичок й умінь, мотивів і потреб до творчої діяльності, соціальної самореалізації людини. Передбачається, що педагогічна система духовно-естетичного і фізичного виховання студентів буде ефективною за наявності певних організаційних умов її реалізації у формі діяльності центрів особистісно орієнтованого формування у майбутніх фахівців духовно-ціннісного відношення до результатів професійної діяльності.

Ключові слова: *духовно-естетичне виховання, фізичне виховання, духовно-ціннісне відношення.*

Аналіз сучасних тенденцій розвитку професійної освіти в аксіологічному дискурсі свідчить, що перехід до ринкової економіки, формування ринку праці, необхідність задоволення суспільством персоніфікованих фахових і трудових інтересів

кожної людини обумовлюють високий рівень вимог щодо ефективної організації діяльності вищих навчальних закладів України.

Удосконалення якості вищої освіти в Україні вбачається у площині особистісно орієнтованого формування у студентів професійної компетентності, яка органічно пов'язана з творчістю, духовно-естетичним сприйняттям результатів фахової діяльності, розумінням цивілізаційної місії освіти [1; 2; 8; 10].

Дане дослідження виконується відповідно до плану комплексної наукової теми “Інноваційні виховні технології особистісно орієнтованого формування духовно-естетичної і фізичної культури учнівської молоді та студентів” кафедри теоретичних і методичних основ фізичного виховання і реабілітації (зав. кафедри – д.п.н., професор С. Омельченко) та програми наукового співробітництва НДЛ “Духовного і фізичного виховання учнівської молоді та студентів” (завідувач – к.п.н., доцент В. Пристинський; науковий керівник – д.п.н., професор В. Григоренко) Слов'янського державного педагогічного університету з кафедрою фізичного виховання Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, а також Інститутом духовного розвитку людини Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля (директор – член-кореспондент НАПН України, д.п.н., професор Г. Шевченко).

Учені наголошують, що гуманізація професійної освіти вищих навчальних закладів впливає зі змісту нової парадигми освіти, яка обумовлює необхідність домінантного впливу педагогічних чинників духовно-естетичного і фізичного виховання студентів. Духовно-естетична і фізична культура, за аргументованими твердженнями В. Андрущенка, І. Беха, В. Горащука, В. Григоренка, В. Пристинського, Г. Шевченко, В. Шубіна, дозволяють майбутньому фахівцю розглядати кожен аспект особистісної життєдіяльності як творчість, гуманістичну місію, гармонію, красу власної самопобудови, духовну працю над удосконаленням своєї особистості; формувати здоров'ятворчий світогляд, культуру здоров'я особистості, що є потужними

конструктогенами професійної компетентності як соціальної ознаки якості людського капіталу країни [1; 2; 3; 4; 8; 10; 11].

Відповідно до концепції людського капіталу (Г. Беккер і Т. Шульц, О. Грішнова, О. Димків, Т. Нейстик) духовно-естетична і фізична культура особистості є домінуючою передумовою формування інтелектуальних і фахових здібностей, професійно-трудова навичок й умінь, мотивів і потреб до творчої діяльності, соціальної самореалізації людини [5; 6; 7; 12].

Отже, зважаючи на викладену аргументацію, є очевидним, що духовно-естетичне і фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів повинні обіймати пріоритетну позицію у структурі професійної освіти та можуть бути досить ефективно реалізовані у формі діяльності центрів особистісно орієнтованого формування у майбутніх фахівців ціннісних орієнтацій до психосоматичного здоров'я, культури здоров'я, духовно-ціннісного ставлення до результатів професійної діяльності.

Метою даної статті є визначення доцільності створення центру духовно-естетичного і фізичного виховання студентів, а також обґрунтування актуальності його впровадження у структуру діяльності сучасного університету на засадах ефективних організаційно-педагогічних умов.

Соціально-педагогічні та культурологічні дослідження проблем професійної освіти дозволяють констатувати, що у системі вищих навчальних закладів України накопичились певні протиріччя, від успішного розв'язання яких залежить подальше удосконалення як процесів фахової підготовки студентів університетів у цілому, так і окремих їхніх ланок, спрямованих на формування якісного людського капіталу країни. Це, насамперед, такі протиріччя:

- між соціальним замовленням суспільства на особистісно орієнтоване формування фахівців з високим рівнем духовно-естетичної і фізичної культури (як складових їхньої професійної компетентності) і недостатньою розробленістю організаційно-педагогічних умов структурування духовно-оздоровчого середовища, поліфункціональної моделі організації центру духовно-естетичного і фізичного виховання студентів університету;

- міжоб'єктивною значущістю педагогічної складової процесу створення інноваційних виховних технологій і недостатньою розробленістю їхніх проєктивних параметрів;

- між запитом освітньої галузі на всебічну оснащеність професійної підготовки студентів виховними технологіями особистісно орієнтованого формування ціннісних орієнтацій, духовно-естетичної, фізичної культури і недостатньою обґрунтованістю наукових підходів до їхньої проєктивної розробки та практичного використання в умовах діяльності сучасних університетів.

З огляду на виявлені протиріччя, наукові і практичні потреби у їхньому розв'язанні ми передбачаємо, що педагогічна система духовно-естетичного і фізичного виховання студентів буде ефективною за таких організаційних умов:

- розробка концептуальної моделі поліфункціональної структури центру духовно-естетичного і фізичного виховання студентів університету;

- цілеспрямована розбудова в університеті духовно-оздоровчого середовища фахової підготовки студентів, яке забезпечить інтеграцію духовно-естетичних і кінезіологічних факторів формування здоров'ятворчої особистості;

- розробка практичне використання педагогічних систем особистісно орієнтованого формування у студентів ціннісних орієнтацій, мотивів, потреб до виховання і самовиховання духовно-естетичної і фізичної культури, психолого-педагогічного супроводу їхньої творчої діяльності.

Таким чином, реалізація певних організаційно-педагогічних умов повинна передбачати:

- необхідність розробки і наукового обґрунтування концептуальної моделі структурування поліфункціонального центру духовно-естетичної і фізичної культури студентів, а також її ефективного функціонування в освітньо-виховному середовищі університету;

- добір адекватних методів проєктивної розробки педагогічних технологій, які б забезпечили високу динаміку формування духовно-естетичної і фізичної сфери студентів в освітньо-оздоровчому середовищі центру;

- розробку Положення про діяльність “Центру розвитку духовно-естетичної і фізичної культури студентів університету”;
- розробку методичних і технологічних рекомендацій щодо ефективного використання виховних технологій особистісно орієнтованого формування студентів духовно-естетичної і фізичної культури особистості як складників фахової компетентності.

Перспективою подальших розвідок у даному напрямку вважаємо необхідність вивчення й наукового обґрунтування феномена духовно-естетичної культури студентів в аксіологічному дискурсі професійної освіти з метою визначення методологічних, теоретичних й організаційно-педагогічних засад її інтеграції з фізичною культурою особистості.

Література

1. Андрущенко В. Цивілізаційна місія освіти / В. Андрущенко // Вища освіта України. – № 2 (додатки 1). Тематичний випуск “Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. – Т.1. – Рівне : РЖГУ, 2007. – 197 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
3. Горащук В. П. Формування культури здоров’я студентів педагогічного університету / В. П. Горащук // Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики : [збірник наук. праць]. – К., 2001. – Вип. № 5. – С. 177 – 182.
4. Григоренко В. Г. Теоретичні та методичні аспекти побудови концептуальної моделі формування професійних здібностей педагога / В. Г. Григоренко. – Одеса : ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2005. – 180 с.
5. Грішнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Грішнова. – К. : “Знання”; КОО, 2001. – 180 с.
6. Димків О. Социальный капитал / О. Димків // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2004. – № 4. – С. 54 – 65.
7. Нейстык Т. Культурный, социальный, символический капитал / Т. Нейстык // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2004. – № 4. – С. 124 – 147.
8. Пристинский В. Н. Гуманистические ценности физической культуры и спорта как средство формирования нравственной и эстетической

- культуры человека / В. Н. Пристинский // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : [збірник наук. праць]; за ред. проф. С. С. Єрмакова. – Х. : ХДАДМ, 2008. – № 11. – С. 48 – 52.
9. Стасюк Р. М. Педагогічні умови формування мотиваційно-ціннісного відношення студентів до фізичної культури / Р. М. Стасюк // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2005. – № 8. – С. 289 – 292.
  10. Шевченко Г. П. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період / Г. П. Шевченко, Х. М. Джабер. – Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2004. – 208 с.
  11. Шубин В. И. Культура, техника, образование / В. И. Шубин, Ф. Е. Пашков. – Днепропетровск : Днипро, 1999. – 270 с.
  12. Экономический подход Гарри Беккера к человеческому поведению // Вестник РУДН (Серия “Социология”). – 2003. – № 4. – С. 268 – 280.

В статье приводятся аргументы целесообразности создания центра духовно-эстетического и физического воспитания студентов в структуре деятельности современного университета с целью совершенствования качества профессиональной подготовки.

Представлены размышления о том, что духовно-эстетическая и физическая культура личности являются доминирующей предпосылкой формирования интеллектуальных и профессиональных способностей, профессионально-трудовых умений и навыков, мотивов и потребностей к творческой деятельности, социальной самореализации человека. Предполагается, что педагогическая система духовно-эстетического и физического воспитания студентов будет эффективной при наличии определенных организационных условий ее реализации в форме деятельности центров личностно ориентированного формирования у будущих специалистов духовно-ценностного отношения к результатам профессиональной деятельности.

Ключевые слова: *духовно-эстетическое воспитание, физическое воспитание, духовно-ценностное отношение.*

In the article arguments over of expediency of creation of center of spiritually-aesthetic and physical education of students are brought in the structure of activity of modern university with the purpose of perfection of quality of professional preparation.

Reflections are presented that spiritually-aesthetic and physical culture of personality are dominant pre-condition of forming of intellectual and professional

capabilities, professionally-labour abilities and skills, reasons and necessities to creative activity, social self-realization of man. It is assumed that the pedagogical system of spiritually-aesthetic and physical education of students will be effective at presence of certain organizational terms of her realization in form activity of centers of the personality oriented forming for the future specialists of the spiritually-valued attitude toward the results of professional activity.

Keywords: *spiritually-aesthetic education, physical education, spiritually-valued relation.*

Пристинський Володимир Миколайович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теоретичних та методичних основ фізичного виховання і реабілітації; завідувач НДЛ «Духовного і фізичного виховання учнівської молоді та студентів» Слов'янського державного педагогічного університету (м. Слов'янськ, Україна)

Сідельніков Дмитро Павлович – сраший викладач кафедри фізичного виховання Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського (м. Донецьк, Україна)

Рецензент – доктор педагогічних наук професор В.М. Алфімов